Eerste termijn Programmabegroting 2027-2030 Roerstreek Lokaal!

Vertrouwen
Vertrouwen tussen inwoners en gemeente begint bij een overheid die betrouwbaar, transparant en duidelijk is. Een overheid die doet wat zij zegt, uitlegt waarom zij bepaalde keuzes maakt en afspraken nakomt. Zeggen wat je doet en doen wat je zegt: wat ons betreft is dat de basis van vertrouwen.

Vertrouwen gaat voor ons nog een stap verder. Het betekent ook dat de gemeente durft los te laten. Inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties nemen zelf al veel verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid van onze dorpen. Daar hoeven we niet altijd als gemeente bovenop te zitten. Soms is de beste bijdrage van de gemeente juist ruimte geven, meedenken, meehelpen en vertrouwen geven.

Niet ieder initiatief hoeft in een 'gemeentejas' te passen. Sterker nog: juist initiatieven die vanuit de samenleving zelf ontstaan, kunnen van grote waarde zijn. Laten we daarom niet altijd vanuit regels en procedures denken, maar eerst kijken wat er mogelijk is. Minder regels waar dat kan, meer ruimte waar dat verantwoord is.

Vrijwilligers en verenigingen
Wie kijkt naar de leefbaarheid van onze dorpen, ziet hoe belangrijk verenigingen en vrijwilligers zijn. Zij zorgen voor ontmoeting, verbinding, sport, cultuur en activiteiten. Ze brengen mensen bij elkaar en zorgen ervoor dat onze dorpen plekken blijven waar mensen zich thuis voelen. Voor Roerstreek Lokaal zijn vrijwilligers en verenigingen dan ook geen uitvoerders van gemeentelijk beleid. Zij zijn een belangrijk onderdeel van de samenleving zelf. De gemeente moet daarom vooral een betrouwbare en toegankelijke partner zijn: bereid om mee te denken, duidelijk zijn over wat wel en niet kan, helder over de kaders en bereid om mee te denken.

Ook hier is vertrouwen geven een belangrijk element. Verenigingen hebben al genoeg op hun bord. Besturen bestaan voor een groot deel uit vrijwilligers die hun vrije tijd inzetten voor anderen. Laten we voorkomen dat zij vervolgens een groot deel van die tijd kwijt zijn aan het afleggen van verantwoording met formulieren, regels en administratieve verplichtingen.

Minder regels en meer vertrouwen is een belangrijk uitgangspunt. Niet iedere situatie hoeft dichtgeregeld te worden. Wanneer een vereniging met een initiatief komt, wordt samengewerkt aan wat wél mogelijk is.

Een sterk verenigingsleven vraagt om toekomstbestendigheid. Dat geldt nadrukkelijk in relatie tot het accommodatiebeleid. Wanneer we willen dat verenigingen ook over tien of twintig jaar een belangrijke rol blijven spelen in onze dorpen, moeten we ervoor zorgen dat zij over passende en betaalbare accommodaties kunnen beschikken en dat zij voldoende mogelijkheden krijgen om zich te ontwikkelen. Wij kijken met bijzondere interesse naar de uitkomsten van de lopende dorpsgesprekken.

Tegelijkertijd kunnen we niet voorbijgaan aan een ontwikkeling die veel verenigingen ervaren: het wordt steeds moeilijker om voldoende vrijwilligers te vinden. Dat vraagt om aandacht.

Wie wil dat verenigingen toekomst hebben, moet jongeren ruimte geven om mee te doen, verantwoordelijkheid te nemen en nieuwe ideeën in te brengen. Samenwerking tussen verenigingen

kan daarbij helpen. Niet iedere vereniging hoeft alles alleen te doen. Door kennis, mensen, activiteiten of voorzieningen te delen, kunnen verenigingen elkaar versterken. De gemeente moet daarin een ondersteunende rol spelen. Niet door alles over te nemen, maar juist door te helpen wanneer dat nodig is, verbindingen te leggen en belemmeringen weg te nemen.

Accommodatie en Ontmoetingsplekken
Accommodaties en ontmoetingsplekken zijn plekken waar mensen elkaar ontmoeten, waar verenigingen hun activiteiten organiseren en waar sociale verbinding ontstaat. Voor Roerstreek Lokaal zijn deze plekken van grote waarde voor de leefbaarheid van onze dorpen.

Het Rijk vraagt dat we ons voorbereiden op ontwrichtende omstandigheden zoals het langdurig uitvallen van basisvoorzieningen (zoals stroom, water of internet) door het inrichten van fysieke noodsteunpunten op 15 minuten loop- of fietsafstand van elke inwoner. Bij de invulling van ons nieuwe accommodatiebeleid dient deze taak meegenomen te worden.

We moeten keuzes durven maken vanuit het belang van de totale gemeenschap en niet uitsluitend vanuit de vraag hoe we ieder gebouw binnen iedere kern kunnen behouden. Dat betekent niet dat iedere kern hetzelfde moet krijgen. Het betekent wel dat iedere kern toegang moet houden tot voorzieningen die passen bij de behoefte van inwoners, de kracht van de gemeenschap en de maatschappelijke taken binnen onze gemeenschap.

Toekomstbestendige accommodaties zijn wat ons betreft betaalbaar, goed bruikbaar en flexibel. Een gebouw dat door meerdere verenigingen, organisaties en inwoners gebruikt kan worden, heeft meer toekomstwaarde dan een voorziening die slechts voor één doel beschikbaar is. Dorpshuizen kunnen hierin een belangrijke rol vervullen als laagdrempelige plekken waar verschillende functies samenkomen.

Tegelijkertijd moeten we niet denken dat ontmoeting altijd een gebouw nodig heeft. Juist ook kleinschalige, vrij toegankelijke ontmoetingsplekken kunnen veel betekenen. Een bankje, een speel- of beweegplek, een pleintje of een plek in het groen kan ervoor zorgen dat mensen elkaar spontaan tegenkomen. Ook daarin ligt een kans om de sociale samenhang in onze dorpen te versterken.

In de Programmabegroting wordt krediet gevraagd voor het Leisurepark Posterholt. Wij hebben hiervoor technische vervolgvragen gesteld. Wij gaan ervan uit dat deze antwoorden op tijd aan ons aangeleverd worden.

Ontwikkelingen buitengebied
Het buitengebied van Roerdalen is van grote waarde. Het biedt ruimte aan natuur, landbouw, recreatie, wonen en ondernemerschap. Juist daarom moeten ontwikkelingen in het buitengebied zorgvuldig worden afgewogen. Rust, landschap, natuur, leefbaarheid en economische ontwikkeling hoeven daarbij niet tegenover elkaar te staan, maar vragen wel om een goede balans.

Voor Roerstreek Lokaal betekent dit dat we niet alles bij voorbaat willen uitsluiten. We willen ruimte bieden aan ontwikkelingen die passen bij Roerdalen en die ook op langere termijn waarde toevoegen.

Toerisme is daarbij voor ons nadrukkelijk meer dan een bijzaak. Roerdalen heeft veel te bieden en toerisme kan bijdragen aan voorzieningen, werkgelegenheid en economische activiteit. Daarnaast kunnen toeristische ontwikkelingen ook bijdragen aan inkomsten die uiteindelijk ten goede komen aan onze gemeente en onze gemeenschap.

Maar die kansen benutten vraagt om een duidelijke koers. We moeten voorkomen dat ontwikkelingen vooral worden beoordeeld vanuit de vraag wat vandaag mogelijk is. Wat betekent een ontwikkeling over tien of twintig jaar voor het landschap, de leefbaarheid, de verkeersdruk, de voorzieningen en de omgeving? En hoe past het binnen de identiteit van Roerdalen?

Daarvoor zijn wat ons betreft niet per se dikke beleidsstukken nodig. Wel een duidelijke visie en een goede uitleg van de koers. Ondernemers, inwoners en initiatiefnemers moeten weten welke ruimte er is en aan welke voorwaarden ontwikkelingen moeten voldoen.

Dat geeft duidelijkheid en voorkomt dat ieder initiatief opnieuw een zoektocht wordt door regels en procedures. Een duidelijke koers biedt juist ruimte voor ondernemerschap en initiatief, terwijl de gemeente tegelijkertijd kan bewaken dat ontwikkelingen passen binnen het grotere geheel.

Omkijken naar elkaar – zorg, jong en oud
Een sterke gemeente begint bij mensen die naar elkaar omkijken. Familie, buren, vrienden, verenigingen en vrijwilligers vormen samen een belangrijk vangnet in onze dorpen. In de toekomst zullen we steeds meer op elkaar aangewezen zijn.

Roerstreek Lokaal vindt daarom dat we moeten blijven investeren in eigen kracht, samenredzaamheid en sterke gemeenschappen. Dat betekent niet dat iedereen het zelf moet oplossen. De gemeente kan en moet ondersteunen als dat nodig is. Het betekent wel dat we van inwoners mogen verwachten dat zij, waar dat mogelijk is, ook iets betekenen voor hun omgeving en voor elkaar.

Wanneer inwoners hulp nodig hebben, moet die hulp tijdig en passend beschikbaar zijn. Voorkomen is daarbij beter dan genezen. Door problemen eerder te signaleren en mensen op tijd te ondersteunen, kunnen we voorkomen dat situaties onnodig zwaarder worden.

Daarom zien wij ook een belangrijke rol voor het MensOntwikkelBedrijf. Een vaste fysieke plek maakt het MOB zichtbaar en laagdrempelig. In samenwerking met lokale ondernemers kan het MOB bovendien een belangrijke schakel worden binnen de sociale basis van Roerdalen: mensen ontwikkelen, kansen bieden en inwoners helpen om mee te doen.

Voor jongeren is perspectief essentieel. De jeugd is de toekomst van onze gemeente. Dat betekent dat we niet alleen moeten reageren op problemen die zich vandaag voordoen, maar juist moeten investeren in de kansen van jongeren voor de langere termijn.

Jongeren moeten zich kunnen ontwikkelen, een opleiding kunnen volgen, werk kunnen vinden en een toekomst kunnen opbouwen in Roerdalen. Waarom niet in deze bestuursperiode nadrukkelijk inzetten op perspectief voor de lokale MBO-jeugd? Wij denken o.a. het creëren van meer stageplekken binnen onze eigen gemeentelijke organisatie en waar mogelijk samen met lokale werkgevers.

Ook jeugdverenigingen verdienen daarbij aandacht. Zij bieden jongeren niet alleen activiteiten, maar ook sociale contacten, verantwoordelijkheid en een plek waar zij zichzelf kunnen ontwikkelen. Het behouden van sterke jeugdverenigingen is daarom een investering in de sociale basis van onze gemeente.

Bij opvoed- en opgroeivraagstukken zien wij een belangrijke rol voor samenwerking tussen jeugdverenigingen, onderwijs, het sociaal team en andere betrokken organisaties. Niet ieder

probleem hoeft meteen een zorgtraject te worden. Door elkaar vroegtijdig te vinden en samen op te trekken, kunnen we jongeren en ouders beter ondersteunen.

Tegelijkertijd verandert onze samenleving. Roerdalen vergrijst en dat vraagt om aandacht voor ouderen. Wij willen dat ouderen zo lang mogelijk actief, zelfstandig en waardig kunnen blijven meedoen. Daarvoor zijn niet alleen zorgvoorzieningen belangrijk, maar ook ontmoetingsplekken, activiteiten en mogelijkheden om onderdeel te blijven van de gemeenschap.

We moeten daarbij ook anders leren kijken naar ouder worden. Ouderen zijn niet alleen mensen die ondersteuning nodig hebben. Zij beschikken over ervaring, kennis en tijd en kunnen juist ook iets betekenen voor anderen. Het stimuleren van ontmoeting tussen generaties biedt kansen. Jong en oud kunnen elkaar helpen, van elkaar leren en elkaar versterken.

Dat vraagt soms om eenvoudige oplossingen. Een ontmoetingsplek waar ouderen samen koffie kunnen drinken. Een jongere die helpt bij digitale vragen. Een vereniging waar verschillende generaties elkaar ontmoeten. Een oudere die zijn kennis inzet voor jongeren. Het zijn juist die verbindingen die ervoor zorgen dat mensen zich onderdeel blijven voelen van de samenleving.

Wonen
Wonen is meer dan het bouwen van stenen. Het gaat erom dat mensen die hier wonen ook in de toekomst in Roerdalen kunnen blijven wonen en dat iedere generatie een passende plek kan vinden. Jongeren moeten de mogelijkheid hebben om hier hun eerste woning te vinden, jonge gezinnen moeten ruimte krijgen om een gezin op te bouwen en ouderen moeten kunnen doorstromen naar een passende woning.

Daarom is het belangrijk dat we voldoende woningen bouwen, maar vooral ook dat we kijken naar betaalbaarheid en toegankelijkheid. Een woning kan op papier beschikbaar zijn, maar als die voor een groot deel van onze inwoners financieel onbereikbaar is, lossen we het woonprobleem daarmee niet op.

Wij vinden dat er daarbij meer ruimte moet zijn voor particuliere initiatieven. Niet iedere woonoplossing hoeft vanuit een groot gemeentelijk plan te komen. Inwoners die zelf een woning willen realiseren of hun erf op een slimme manier willen benutten, moeten daar waar mogelijk de ruimte voor krijgen.

Dat geldt wat ons betreft nadrukkelijk voor jongeren. Voor hen is de stap naar een reguliere koopwoning vaak groot. We moeten daarom kijken naar goedkopere en vernieuwende woonvormen, waarbij we de mogelijkheden binnen de gemeentelijke kaders maximaal benutten.

Ook willen wij meer ruimte bieden om jongeren op het eigen perceel te laten wonen, bijvoorbeeld in een zelfstandige woonvorm bij de woning van ouders. Wanneer ouders hun kinderen kunnen helpen door in de eigen omgeving een plek te vinden, moeten we dat niet onnodig moeilijk maken. Het Rijk biedt hiervoor ruimte binnen de bestaande regelgeving; als gemeente moeten we die ruimte ook daadwerkelijk benutten en waar mogelijk onze eigen kaders oprekken.

Daarnaast zien wij kansen voor nieuwe woonvormen waarin mensen meer naar elkaar omkijken. Denk aan woonvormen waarin jong en oud samenwonen of waarin alleenstaanden voorzieningen en ruimte met elkaar delen. Dat kan niet alleen bijdragen aan betaalbaarheid, maar ook aan sociale verbondenheid en het voorkomen van eenzaamheid.

Ook bestaande recreatieparken kunnen onderdeel zijn van de oplossing. Waar parken minder toekomst hebben als toeristische voorziening, kan worden onderzocht of transformatie naar passende woonconcepten mogelijk is. Daarbij vinden wij het belangrijk dat dit zorgvuldig gebeurt, met aandacht voor natuur, landschap en de omgeving.

Bij wonen met ondersteuning en de opvang van statushouders en andere doelgroepen heeft de gemeente eveneens een verantwoordelijkheid. De wettelijke taak die de gemeente hierin heeft, moet worden uitgevoerd. Daarbij vinden wij het belangrijk dat dit passend gebeurt binnen Roerdalen, in samenwerking met de regio en met aandacht voor een goede spreiding binnen de gemeenschap.

Duurzaamheid
Duurzaamheid gaat voor ons over de vraag hoe we Roerdalen ook op langere termijn een prettige en veerkrachtige gemeente houden. Dat gaat verder dan alleen zonnepanelen, warmtepompen of de hoeveelheid energie die we opwekken. Duurzaamheid gaat ook over het verkleinen van onze milieu-impact, het versterken van onze leefomgeving en het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. Wateroverlast, droogte, hittestress en de kwaliteit van onze bodem en het groen zijn daar net zo goed onderdeel van.

Wij vinden het belangrijk dat duurzaamheid praktisch en dichtbij inwoners wordt gemaakt. Veel inwoners willen zelf investeren in verduurzaming, maar lopen soms tegen kosten, regels of ingewikkelde procedures aan. Als gemeente moeten we deze inwoners zoveel mogelijk ondersteunen en stimuleren.

Tegelijkertijd vinden wij dat de gemeente ook zelf het goede voorbeeld moet geven. Als we van inwoners vragen om te verduurzamen, moeten we ook kritisch kijken naar onze eigen gebouwen, voorzieningen en bedrijfsvoering.

Daarbij willen we duurzaamheid niet alleen bekijken vanuit de footprint: het verminderen van wat we belasten en verbruiken. We willen ook kijken naar onze handprint: wat kunnen we lokaal positief bijdragen aan onze omgeving? Dat betekent wat ons betreft ook dat we meer lokale regie moeten voeren op energie. We moeten onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor lokale energieopwekking en energieopslag en daarbij niet alleen afhankelijk zijn van oplossingen die van bovenaf worden opgelegd. Na het vaststellen van het Raadsakkoord zijn de zorgen rondom netcongestie alleen maar toegenomen. Het remt ontwikkelingen als woningbouw en economie. Naast het gesprek met de netbeheerders, kunnen we zelf ook druk van de ketel halen door bijvoorbeeld netbewust te bouwen.

Ook groen gas verdient wat ons betreft een serieuze verkenning. Niet iedere oplossing zal overal toepasbaar zijn, maar juist daarom is het belangrijk om verschillende mogelijkheden te onderzoeken en waar verantwoord, ruimte te bieden aan lokale pilots.
Wij zijn bereid om daarin ook als gemeente te leren. Als Roerdalen mogelijkheden ziet om als pilotgemeente te fungeren, moeten we daar niet voor terugschrikken. Niet ieder experiment zal direct succesvol zijn, maar door lokaal te proberen, kunnen we ontdekken wat werkt en wat niet.

In control zijn
Een gezonde financiële huishouding is de basis onder het gemeentelijk beleid. In control zijn betekent voor ons niet alleen dat de cijfers aan het einde van het jaar kloppen, maar vooral dat de gemeente weet waar zij financieel staat, tijdig bijstuurt en duidelijk aan onze inwoners kan uitleggen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt.

Daarbij gaan wij ervan uit dat de begroting is opgesteld vanuit de daadwerkelijk beschikbare capaciteit en middelen. Ambities zijn belangrijk, maar moeten wel uitvoerbaar zijn. Een duidelijk overzicht van doelstellingen, benodigde werkzaamheden, taken en prioriteiten is van groot belang als we met elkaar keuzes maken over de te realiseren ambities.

Financiële grip begint bij tijdige signalering. Wanneer inkomsten of uitgaven afwijken van wat is begroot, moet dat zo vroeg mogelijk zichtbaar zijn. Niet pas achteraf constateren wat er is gebeurd, maar gedurende het jaar kunnen bijsturen. Daarom vinden wij dat de begroting en financiële verantwoording op onderdelen duidelijker en overzichtelijker mag worden. Met name het verschil in baten en lasten ten opzichte van de voorgaande periode moet voor de raad beter inzichtelijk zijn. Waar verandert iets, hoeveel verandert het en vooral: waarom en wat zijn de (financiële) consequenties op korte en lange termijn? Een vroegtijdige signalering en een antwoord op bovenstaande vragen, stellen de raad in staat om snel bij te sturen als dan nodig is.
Ter illustratie: het is soms lastig te begrijpen waarom we bij verschillende programma's lagere lasten zien terugkomen als begroot wanneer daarbij de uitleg ontbreekt. Komt dit door gerealiseerde efficiencyvoordelen of zijn ambities niet volledig uitgevoerd vanwege beperkte capaciteit? Dat onderscheid is belangrijk. Minder uitgeven is niet automatisch beter wanneer daardoor doelen niet worden bereikt.

We kijken daarom met belangstelling naar de verdere uitwerking en de bijdrage van de werkgroep Financiën. We hopen dat deze werkgroep kan bijdragen aan meer en tijdig inzicht, transparantie en daardoor meer grip op de financiële positie van de gemeente houdt en de mogelijkheid om bij te sturen waar dat noodzakelijk is.

Naar aanleiding van de eerder ingediende technische vragen hebben we aanvullend verdiepende vragen gesteld, waarvan we de antwoorden graag op tijd ontvangen.

Bestuurlijke houding
Goed bestuur vraagt om duidelijkheid en vertrouwen in de keuzes die we maken. Wanneer de gemeente een wettelijke taak heeft, zoals de taakstelling voor de huisvesting van statushouders, dan voeren we die uit. Daarover bestaat geen discussie. Over de wijze waarop we wettelijke taken binnen onze gemeente uitvoeren gaan we met elkaar het gesprek voeren. We realiseren ons dat dit niet altijd gemakkelijk zal zijn. Dit vraagt van iedereen een open en constructieve houding. Eerlijk, zorgvuldig, evenwichtig en uitlegbaar.

Laten we daarbij niet alleen luisteren naar degenen die zich het hardst laten horen. Ook de inwoners die niet naar een inspraakavond komen, geen brief schrijven of zich niet op sociale media laten horen, maken onderdeel uit van onze gemeenschap.
De stem van de samenleving bestaat uit meer dan de mensen die zich actief melden. Ook de stille of zwijgende meerderheid verdient het om gehoord te worden.